

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Жасанды интеллект дегеніміз не?

ЖАРИЯЛАНДЫ
05.03.2025СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/176517/>**Малик Медина Рустамовна**

В.Г.Белинский атындағы орта мектеп

11 «Д» сыныбы

Ақпараттық технологиялар біздің өмірімізде 70 жыл бұрын бүкіл әлем бойынша көптеген адамдардың қарқынды жұмысының арқасында пайда болды.

«Жасанды интеллект» термині ғылым саласын белгілеу үшін 1956 жылы Дартмут колледжінде төрт ғалым ұйымдастырған жазғы семинарда пайда болды. Содан бері бұл термин (бәлкім, көпшіліктің назарын аудару үшін ойлап шығарылған) және оның қате түсіндірілуі соншалықты атақты және танымал болды, бүгінде оны өз өмірінде естімеген немесе пайдаланбаған адам жоқ. Адамдардың дұрыс түсіндірмеуі мен түсінбеуі технологияны дұрыс ұсынбайтындығында, жалған, кейде фантастикалық сипаттамаларға сенетіндігінде. Атап айтқанда, бұл терминмен адамға қарағанда әлдеқайда жақсы жоғары ақыл-ой берілген, онымен бәсекелесе алатын, тіпті оны толығымен алмастыратын қандай да бір жасанды мәні бар жағдайлар.

Қазір компаниялар мен бизнес өз тауарлары мен қызметтерін

жарнамалау үшін «жасанды интеллект» терминін белсенді пайдаланады, тіпті оларда ИИ болмаса да.

Жасанды интеллект дегеніміз не?

«Жасанды интеллектке» нақты анықтама беру өте қиын немесе тіпті мүмкін емес. Көбінесе оны адамзаттың көптеген технологиялық, ғылыми және өнеркәсіптік жетістіктерін біріктірудің нәтижесі ретінде сипаттайды. Ол тек компьютерлік жүйелер мен алгоритмдер арқылы адамның мінез-құлқын түсіндіре алады. Алгоритмдер — бұл компьютерге қойылған мақсатты орындауға мүмкіндік беретін нұсқаулық.

Мақсаттар әртүрлі болуы мүмкін, сондықтан ИИ әртүрлі салаларда қолданылады.

Пайдалану мысалдары:

1. 1997 жылы компьютер Гарри Каспаровты шахматтан жеңді.
2. 2016 жылдың наурызында «AlphaGO» бағдарламасы го үздік ойыншыларының бірі Ли Седольді жеңді. Ойын компьютерлер үшін тым күрделі деп есептелетін, бірақ керісінше болды.
3. 2019 жылы кванттық физика мен математика саласындағы күрделі мәселелерді шеше алды. Бұл ғалымдарға бұрын адамдар байқамаған жаңа заңдылықтарды табуға көмектесті.

Бүгінде алгоритмдер үлкен көлемдегі ақпараттың заңдылықтарын табуға көмектеседі, сұранысты, бағаны, ауа райын немесе пайдаланушылардың мінез-құлқын болжайды.

Мысалы:

- Netflix алгоритмдері (онлайн-кинотеатр) пайдаланушылардың артықшылықтарын талдайды және ұсынымдар лентасын дербестендіреді.
- Tesla автопилоты жол белгілерін, жаяу жүргіншілерді және көлік құралдарын таниды.
- ChatGPT кез келген ақпаратты табуға, математикадан шешім табуға, тілді үйренуге, табиғи тілде сөйлесуге және кез келген мәтінді генерациялауға көмектеседі.

Жасанды интеллект денсаулық сақтау және медицина саласында маңызды көмек көрсетеді, рентген түсірілімдерін, МРТ және басқа да бейнелерді түсіндіруге көмектеседі, бұл әртүрлі локализациядағы қатерлі ісік немесе сынықтар сияқты әртүрлі ауруларды дәл және жылдам диагностикалауға мүмкіндік береді. Мысалы, «IBM Watson» онкологияны емдеу үшін 30 миллиард суретке талдау жасады және дәрігерлерге медициналық деректердің үлкен көлемін талдау негізінде обырды емдеудің оңтайлы әдістерін таңдауға көмектеседі. UIC зерттеуіне сәйкес, алгоритмдердің көмегімен 60 адам жоғары адамның толқуын емделді.

Назарбаев Зияткерлік мектебі оқушыларының командасы бұзылған сөзді қалыпқа келтірілген және айналадағылар үшін түсінікті етіп өзгертуге қабілетті мобильді қосымша жасады. «Шешім» OpenAI Whisper «моделін пайдалану арқылы жасанды интеллект алгоритмдеріне негізделген. Flutter платформасында әзірленген бағдарлама бұзылған сөзді мәтінге түрлендіретін жатталған модельге сұрау жібереді. Одан кейін мәтін text-to-speech технологиясының көмегімен дыбысталады. Бұл тәсіл сөйлеу қабілеті бұзылған адамдар үшін жаңа мүмкіндіктер ашады және олардың әлеуметтік бейімделуіне ықпал етеді», — деп жазады мектептің Instagram-дағы ресми

аккаунтында.

Қарапайым адамдардың 27% -ы алгоритмдермен үнемі немесе күніне бірнеше рет әрекеттеседі, өйткені ол тұрмыста көмектеседі (ақылды үйлер, зияткерлік көмекшілер). Тағы 28% — шамамен аптасына бірнеше рет.

Қазақстанда күніне 5000-нан астам адам пайдаланатын Egov.kz мемлекеттік порталы жарқын мысал болып табылады.

Енді, осы мысалдарға қарағанда, компьютерлер, ИИ, алгоритмдердің біздің өмірімізге қалай енгенін тамаша көруге болады.

Оларда қандай жаман және қауіпті нәрселері бар? Әлде әзірге ештеңе?

Қауіптер мен аңыздар:

1. Кәсіптерге қауіп. Интеллектінің дамуымен белгілі бір мамандықтарға сұраныс жоғалады деген пікір бар. Алайда, ИИ — сенімді көмекшіге айналатын адамның қолындағы құрал. Белгілі бір мамандықтар тек қана өзгеруі мүмкін.
2. Машиналардан қорқу. Көптеген адамдар машиналар

«жанданып», әлемді басып алады деп ойлайды. Бірақ ИИ — адамның араласуынсыз ол өз бетінше әрекет ете алмайды.

Адам өз өнертабысын қару-жараққа немесе жауға айналдырғанда ғана осындай және басқа да жағдайлар болуы мүмкін. Адамзат айналасындағыларға зиян келтірмес үшін технологияларды этикалық тұрғыдан пайдалануды қадағалауы тиіс. Сонда интеллект жаман ештеңе әкелмейді. Ол үшін жаңа заңдар мен нормативтер жасалуы тиіс.

Авраам Линкольн айтқандай:

«Болашақты болжаудың ең жақсы тәсілі — оны өзіміз жасау.» Ал сіз үшін Жасанды интеллект деген не?

ҚМ АА Куәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.